

Evaluarea personalității din perspectiva modelului Big Five. Date privind adaptarea chestionarului IPIP-50 pe un eșantion de studenți români

Silvia Rusu¹, Laurențiu P. Maricuțoiu, Irina Macsinga, Delia Vîrgă, Florin A. Sava

Abstract

International Personality Item Pool (IPIP) is a project aiming to develop measures of individual differences as part of the public domain. This project emerged as an alternative to personality assessment instruments, which are protected by copyright. IPIP-50 is an instrument developed through the IPIP project, which measures the five dimensions of personality: Openness, Extraversion, Emotional Stability, Conscientiousness and Agreeableness. The aim of the present study is to test the validity of IPIP-50 on a Romanian sample of students. The factor analysis revealed that the model with five correlated factors is the best suited to describe the structure of IPIP-50. The convergent validity was assessed through the correlations between IPIP-50, DECAS (Sava, 2008) and NEO-FFI (Costa & McCrae, 1992/2008); except for Agreeability, all the other factors registered high correlations (ranging from .73 to .84). The predictive validity of IPIP-50 was assessed through its correlations with behavioral indicators identified in the literature as being relevant to the five dimensions. Using the Marlowe-Crown Social Desirability scale, we developed a social desirability indicator composed of 10 IPIP-50 items. The results reported in this study suggest that IPIP-50 can be used successfully in research on Romanian samples, being an authentic support for the psychological community in Romania.

Keywords: Five-Factor Model, factorial structure, validity, reliability, desirability

Résumé

International Personality Item Pool (IPIP) est un projet visant à développer des outils d'évaluation des différences interindividuelles dans le domaine public. Ce projet a émergé comme une alternative aux instruments traditionnels d'évaluation de la personnalité protégés par copyright. IPIP-50 est un instrument développé dans le projet IPIP et conçu pour évaluer les cinq dimensions de la personnalité: l'Ouverture, l'Extraversion, la Stabilité émotionnelle, la Consciencieux et l'Agreeabilité. La présente étude vise à adapter l'échelle IPIP-50 sur un échantillon d'étudiants roumains. L'analyse de la structure factorielle a révélé que, parmi les modèles testés, le modèle à cinq facteurs corrélés décrit le mieux la structure de l'IPIP-50. La validité convergente a été évaluée en corrélant IPIP-50 avec DECAS (Sava, 2008) et NEO-FFI (Costa & McCrae, 1992 / 2008); sauf l'Agreeabilité, toutes les autres échelles ont montré des corrélations élevées (entre 0.38 et 0.70). En ce qui concerne la consistance interne, les échelles IPIP-50 enregistrent des valeurs acceptable (entre 0.73 et 0.84). La validité prédictive de l'IPIP-50 a été évalué par référence à des indicateurs comportementaux pertinents pour chaque dimension, identifiés dans la littérature de spécialité. En utilisant l'échelle Marlowe-Crowne (désirabilité sociale) a été construit un indicateur de désirabilité sociale composé de 10 items IPIP-50. Les résultats rapportés dans cette étude recommande l'utilisation de l'IPIP-50 dans la recherche en utilisant des échantillons roumaine, ce qui constitue un véritable soutien pour la communauté psychologique de Roumanie.

Mots-clés: Modèle des Cinq Facteurs, structure factorielle, validité, fidélité, desirabilité

¹ Universitatea de Vest din Timișoara.
Adresa de corespondență: rusu.silvia@ymail.com

Evaluarea personalității din perspectiva modelului Big Five. Date privind adaptarea chestionarului IPIP-50

Rezumat

International Personality Item Pool (IPIP) este un proiect care își propune dezvoltarea unor instrumente de evaluare a diferențelor interindividuale ca parte a domeniului public. Acest proiect a apărut ca o alternativă la instrumentele clasice de evaluare a personalității protejate de drepturile de autor. IPIP-50 este un instrument dezvoltat în cadrul proiectului IPIP care evaluează cele cinci dimensiuni ale personalității: Deschidere, Extraversiune, Stabilitate emoțională, Conștiinciozitate și Agreabilitate. Studiul de față își propune adaptarea scalei IPIP-50 pe un eșantion de studenți români. Analiza structurii factoriale a scos în evidență că din modelele testate, modelul celor cinci factori corelați descrie cel mai bine structura IPIP-50. Validitatea convergentă a fost evaluată prin corelarea IPIP-50 cu DECAS (Sava, 2008) și NEO-FFI (Costa & McCrae, 1992/2008); cu excepția factorului Agreabilitate, toate celelalte scale au înregistrat corelații ridicate (între .38 și .70). Referitor la consistența internă, scalele IPIP-50 înregistrează valori acceptabile (între .73 și .84). Validitatea predictivă a IPIP-50 a fost evaluată, prin raportarea la indicatori comportamentali relevanți pentru fiecare dimensiune, identificați în literatura de specialitate. Cu ajutorul scalei de dezirabilitate socială Marlowe-Crowne (Crowne & Marlowe, 1960), a fost construit un indicator al dezirabilității sociale format din 10 itemi IPIP-50. Rezultatele raportate în acest studiu recomandă folosirea cu succes a IPIP-50 în cercetări care utilizează eșantioane românești, constituind un sprijin autentic pentru comunitatea psihologică din România.

Cuvinte cheie: modelul celor cinci factori, structură factorială, fidelitate, validitate, dezirabilitate

Introducere

După dezvoltarea a numeroase teorii cu privire la personalitate și decenii de cercetări în domeniu, comunitatea științifică internațională se apropie de un consens cu privire la o teorie generală asupra trăsăturilor de personalitate: Modelul Celor Cinci Factori (*Five Factor Model / Big Five*). Sinteza realizată de John, Naumann și Soto (2008) asupra Modelului celor Cinci Factori și a istoriei acestuia scoate în evidență un interes tot mai crescut al comunității științifice din ultimii 30 de ani, în defavoarea modelelor dezvoltate de Catell și Eysenk.

Popularitatea Modelului celor Cinci Factori a dus la dezvoltarea unui număr mare de instrumente pentru evaluarea psihologică. În acest moment în România există o serie de instrumente pentru evaluarea psihologică din perspectiva acestui model atestate de Colegiul Psihologilor. Deși instrumentele la care s-a făcut referire respectă standarde ridicate privind validitatea și fidelitatea, accesul cercetătorilor sau a studenților la acestea este condiționat de drepturile de autor și de aspectele economice ce țin de utilizarea lor în scop de cercetare.

O alternativă la metodele consacrate de evaluare psihologică este reprezentată de proiectul International Personality Item Pool (Goldberg, 1999). Acest proiect își propune dezvoltarea de itemi pentru evaluarea psihologică a unei game foarte largi de variabile specifice studiului

personalității. IPIP-50 este una din scalele care poate fi descărcată gratuit. Cei 50 de itemi sunt prezentați sub forma unor afirmații scurte (câte 10 itemi pentru fiecare din cele cinci dimensiuni). IPIP-50 este construit pentru identificarea *markerilor* de personalitate așa cum au fost ei prezentați de Goldberg în 1992, fără a surprinde diferențele interindividuale la nivel de fațete.

Deși utilizarea IPIP-50 este gratuită, transferul acestuia în cultura românească rămâne însă un demers încă nerealizat. Studiul de față își propune verificarea validității factoriale și fidelității, a validității convergente și predictive a IPIP-50 pe un eșantion de studenți români. Un obiectiv secundar al cercetării este de a dezvolta un indicator de dezirabilitate socială pentru protocoalele IPIP-50. Prin atingerea acestor obiective ne propunem să punem la dispoziția comunității științifice un instrument de evaluare recunoscut la nivel internațional, echivalent din punct de vedere al prestigiului și calităților psihometrice cu instrumente distribuite în acest moment sub licență în România.

Evaluarea personalității din perspectiva Modelului Big Five

Modelul celor Cinci Factori a fost descoperit pe bază empirică de Tupes și Christal (1961) prin reanalizarea datelor lui Catell cuprinzând seturi de adjective bipolare. Cei cinci mari factori identificați au fost denumiți Extraversiune, Conștiinciozitate, Stabilitate Emoțională (Neu-

Evaluarea personalității din perspectiva modelului Big Five. Date privind adaptarea chestionarului IPIP-50

roticism), Agreabilitate și Cultură (Intelect / Deschidere). După descoperirea celor cinci factori, numeroase cercetări au confirmat identificarea acestora în seturi de date din cele mai diverse (pentru o sinteză, vezi John și colab., 2008). Această abordare "lexicală" este cunoscută sub numele de Modelul "Big Five". Unii autori fac deosebirea între modelul Big Five și Modelul Celor Cinci Factori, acesta din urmă fiind atribuit abordării utilizate în construcția inventarelor de personalitate (Saucier & Goldberg, 1996). Pe de altă parte, alți autori, consideră că nu există diferențe calitative importante între cele două denumiri (Hendriks, Hofstee & De Raad, 2002).

În prezent, unul din cele mai utilizate instrumente de evaluare a personalității din perspectiva Modelului Celor Cinci Factori este cel dezvoltat de Costa și McCrae (1992). Pornind de la datele lui Catell, aceștia au dezvoltat un chestionar (NEO Personality Inventory) care să evalueze trei dimensiuni ale personalității: neuroticismul, extraversiunea și deschiderea. Observând că acesta se suprapune cu trei din cele cinci dimensiuni ale modelului Big Five, cei doi autori au început revizuirea chestionarului pentru a cuprinde și evaluări ale celorlalte două dimensiuni: agreabilitate și conștiinciozitate. Astfel, în 1992, Costa și McCrae au publicat NEO Personality Inventory Revised (NEO-PI-R). Acest inventar de personalitate cuprinde 240 de itemi și evaluează cei cinci mari factori și câte șase fațete pentru fiecare din aceștia.

Începând cu 1990, Goldberg a dezvoltat un set de liste cu adjective atât unipolare, cât și bipolare, cu scopul de a evalua personalitatea din perspectiva Modelului Big Five. Pe parcursul mai multor studii aceste liste de adjective au demonstrat o structură factorială congruentă cu Modelul Celor Cinci Factori (Goldberg, 1990, 1992). De asemenea, studiile au arătat corelații ridicate între listele adjectivale dezvoltate de Goldberg, NEO PI, Inventarul Hogan (Goldberg, 1992), dar și NEO-PI-R (McCrae & Costa, 1997).

John și colab. (2008) realizează o comparație interesantă între trei din cele mai cunoscute instrumente axate pe Modelul Celor Cinci Factori, pe baza studiilor desfășurate de John și Soto (2007) și Soto și John (2009). Folosind un

eșantion de 827 de studenți, aceștia au putut compara trei instrumente care evaluează personalitatea din perspectiva Modelului Celor Cinci Factori: NEO FFI (forma scurtă a NEO-PI-R), varianta lui Saucier (1994) de 40 de itemi a listei adjectivale construită de Goldberg în 1992 și Big Five Inventory (BFI), un instrument care conține 44 de itemi sub forma unor propoziții scurte (John, Donahue, & Kentle, 1991). Analiza realizată de John și colab. (2008) la nivelul coeficienților de consistență internă (alfa Cronbach a arătat valori medii de .84 pentru lista de adjective, .83 pentru BFI și .81 pentru NEO-FFI). La nivelul celor trei chestionare, scalele cu cei mai buni coeficienți de fidelitate au fost Extraversiunea, Neuroticismul și Conștiinciozitatea, în timp ce Agreabilitatea și Deschiderea au obținut indicatori mai puțin satisfăcători. Cu privire la validitatea convergentă, s-au constatat diferențe în modul în care cele trei instrumente definesc scalele Extraversiune și Deschidere. Astfel, fațeta "căldură" (în engleză, *warmth*), inclusă în NEO-PI-R în scala Extraversiune corelează, de asemenea, cu scala de Agreabilitate. Pe de altă parte, Goldberg (1992) a arătat că adjectivele legate de "căldură" corelează mai degrabă cu Agreabilitatea decât cu Extraversiunea. Ca urmare, s-a constatat o discrepanță mai mare între scala de Extraversiune a NEO-FFI și cele ale BFI și a Listei de adjective. La nivelul dimensiunii Deschidere s-au remarcat diferențe datorate modului de conceptualizare a acestui factor. Astfel, Goldberg (1992) adoptă o versiune a Deschiderii bazată pe Intelect sau Imaginație (asemănător cu versiunea BFI), în timp ce scala Deschidere din cadrul NEO-FFI abordează o perspectivă mai largă, incluzând și fațete legate de valori și comportamente flexibile. Ca atare, scala Deschidere din NEO-FFI a demonstrat în cadrul acestei analize comparative o convergență mai redusă cu celelalte două instrumente (John și colab., 2008).

Studiile desfășurate de Goldberg (1990) au condus spre o operaționalizare a celor cinci mari factori sub forma a 100 de adjective. Analizele derulate de Goldberg au grupat cele 100 de adjective în mai multe categorii (clusteri) pentru polul pozitiv și negativ al fiecăruia din cei cinci factori. În Tabelul 1 sunt prezentate categoriile descriptive pentru cei cinci factori, conform viziunii lui Goldberg (1990, 1992).

Evaluarea personalității din perspectiva modelului Big Five. Date privind adaptarea chestionarului IPIP-50**Tabelul 1.** Modelul celor Cinci Factori, din perspectiva lui Goldberg (1990, 1992)

Dimensiune	Adjective
Extraversiune	<i>Polul pozitiv:</i> vioiciune, comunicativ, jucăuș, expresivitate, spontaneitate, dezinhibiție, nivel energetic, vorbăreț, afirmare, animație, curaj, stimă de sine, sinceritate, umor, ambiție, optimism. <i>Polul negativ:</i> distant, liniștit, rezervat, timid, inhibiție, lipsă de agresivitate, pasivitate, letargie, pesimism.
Agreeabilitate	<i>Polul pozitiv:</i> cooperare, amabilitate, empatie, îngăduință, politețe, generozitate, flexibilitate, modestie, moralitate, căldură, realism, naturalețe. <i>Polul negativ:</i> conflictual, critică excesivă, autoritarism, impolitețe, cruzime, infatuare, iritabilitate, îngâmfare, încăpățănare, neîncredere, egoism, insensibilitate, ursuz, șiretenie, prejudecăți, neprietenos, impredictibil, lipsa generozității, înșelăciune.
Conștiinciozitate	<i>Polul pozitiv:</i> organizare, eficiență, demn de încredere, precizie, perseverență, precauție, punctualitate, fermitate, demnitate, predictibilitate, cumpătare, convenționalism, logică. <i>Polul negativ:</i> dezorganizare, neglijență, inconsistență, neatente, nechibzuință, fără scop, lene, indecizie, frivolitate, nonconformism.
Stabilitate emoțională (Neuroticism scăzut)	<i>Polul pozitiv:</i> calm, independență. <i>Polul negativ:</i> insecuritate, frică, instabilitate, emoționalitate, invidie, naivitate, caracter băgăreț.
Intelect (Cultură/Deschidere)	<i>Polul pozitiv:</i> intelectualitate, profunzime, intuiție, inteligență, creativitate, curiozitate, sofisticat. <i>Polul negativ:</i> superficialitate, lipsă de imaginație, lipsa spiritului de observație, prostie.

Proiectul International Personality Item Pool

În 1996, Goldberg a pus bazele unui proiect de colaborare internațională care să permită utilizarea gratuită a unor instrumente de evaluare a personalității și, în același timp, dezvoltarea lor permanentă prin eforturile reunite ale comunității științifice internaționale (Goldberg, 1999). Proiectul a luat numele de "International Personality Item Pool" (IPIP) și s-a materializat sub forma unei platforme online (<http://ipip.ori.org/>) în care sunt publicați itemi pentru evaluarea diferențelor interindividuale. Ulterior, au fost adăugate traduceri ale acestor itemi în diverse limbi, rezultate ale cercetărilor și informații cu privire la validitatea scalelor. Proiectul IPIP s-a concretizat printr-un "un efort internațional de a dezvolta și a rafina în permanență un set de scale de personalitate, toate fiind parte a domeniului public, disponibile atât pentru utilizarea în scopuri științifice cât și în scopuri comerciale" (Goldberg și colab., 2006, p.87).

În 2006, la 10 ani de la debutul proiectului, Goldberg și colab. constată o creștere semnificativă a utilizării IPIP. Scalele au fost traduse în peste 25 de limbi și se înregistrează un număr

tot mai mare de publicații care utilizează instrumente IPIP. Goldberg și colab. (2006) consideră că această creștere în popularitate a IPIP se datorează mai multor factori, după cum urmează: este absolut gratuit; itemii pot fi obținuți foarte rapid de pe internet; include un număr de peste 2000 de itemi, toți accesibili pentru analiză; modalitatea de calculare a scorului este disponibilă; itemii pot fi prezentați în orice ordine, reformulați, traduși în orice limbă și administrați prin intermediul internetului fără a cere permisiunea nimănu.

Metodologia cercetării

Pentru validarea IPIP-50 pe un eșantion românesc s-au folosit date secundare obținute în cadrul mai multor studii desfășurate între mai 2009 și mai 2010.

Participanți

Pentru analiza validității factoriale și a fidelității au fost utilizate datele reunite din mai multe studii desfășurate între mai 2009 și mai

Evaluarea personalității din perspectiva modelului Big Five. Date privind adaptarea chestionarului IPIP-50

2010 (N=747). Acest eșantion e format din studenți (70,83% de gen feminin), vârsta medie fiind de 21,03 ani.

În ceea ce privește validitatea convergentă, aceasta a fost testată asupra unui eșantion de 351 de studenți, reprezentând datele reunite din două studii separate în cadrul cărora participanții au completat IPIP-50 alături de NEO-FFI (Costa și McCrae 1992/2008) și DECAS (Sava, 2008). În cadrul acestui eșantion, 76,84% din participanți sunt de gen feminin, media de vârstă fiind de 20,54 ani.

Validitatea predictivă a IPIP-50 a fost analizată folosind date secundare dintr-o serie de studii în care au fost înregistrate comportamente ale participanților (atât auto-declarate, cât și observate obiectiv), specifice celor cinci dimensiuni urmărite. Deoarece datele au fost colectate în studii diferite, numărul de participanți variază de la un indicator comportamental la altul, între 46 și 234 de participanți / indicator.

Pentru dezvoltarea indicatorului de dezirabilitate socială a fost folosit un eșantion de 520 de studenți (datele reunite dintr-o serie de studii diferite) care au completat atât IPIP-50, cât și proba Marlowe-Crowne (Crowne & Marlowe, 1960) de evaluare a dezirabilității sociale. Eșantionul este format din 73,67% participanți de gen feminin, vârsta medie fiind de 21,15 ani.

Instrumente

IPIP-50. Este un instrument dezvoltat în cadrul proiectului International Personality Item Pool și evaluează *markerii* de personalitate descriși de Goldberg (1992). Proba conține 50 de itemi sub forma unor afirmații scurte referitoare la caracteristici și comportamente pe care participanții le evaluează folosind o scală Likert de la 1 la 5, în funcție de cât de mult îi caracterizează. Cei 50 de itemi au fost traduși prin retroversiune de către doi traducători independenți. Itemii în limba română sunt prezentați în Anexa 1.

Tabel 2. Indicatorii comportamentali

Indicatorii comportamentali auto-declarați	
Frecventarea bisericii Spovedania în momente dificile Spovedania de sărbători	Saroglou & Jaspard, 2000; Taylor & MacDonald, 1999
Indicele de masă corporală Consumul de tutun Numărul de țigări fumate pe zi Consumul de alcool Frecventarea de baruri/cluburi / discotecii Apelul la consiliere / terapie Exercițiile fizice practicate în mod regulat	Paunonen, 1998; Paunonen & Ashton, 2001
Participarea la acțiuni, programe de voluntariat	Carlo, Okun, Knight, Rosario & Guzman, 2005
Numărul de persoane cu care a avut întâlniri romantice în afara unei relații stabile "Noapte albă" pentru școală în timpul sesiunii Auto-evaluarea performanței academice ("sunt în primii ... % din anul meu de studiu") Timpul de studiu din săptămâna anterioară	Paunonen, 1998; Paunonen & Ashton, 2001
Prezența la orele de curs	Conard, 2006
Indicatorii comportamentali obiectivi	
Performanța academică	Conard, 2006; Poropat, 2009
Punctualitate în participarea la experiment Sarcină experimentală de persistentă (volumul, corectitudinea, exactitatea în sarcină)	Back, Schmukle & Egloff, 2006
Evaluarea unei sarcini de scriere în oglindă (plăcută / neplăcută)	Gormly, 1984, de Jonge & Slaets, 2005; Paunonen, 2003

Evaluarea personalității din perspectiva modelului Big Five. Date privind adaptarea chestionarului IPIP-50

Inventarul de personalitate *DECAS* (Sava, 2008) cuprinde 97 de itemi cu răspuns dihotomic ("adevărat"/"fals"). Itemii sunt distribuiți în cele cinci scale: deschidere, extraversiune, conștiinciozitate, agreabilitate și stabilitate emoțională (scorul scăzut indică neuroticismul). Consistența internă a scalelor într-un eșantion românesc reprezentativ variază între .70 pentru conștiinciozitate și .75 pentru stabilitate emoțională.

NEO-FFI (Costa & McCrae, 1992/2008) este varianta scurtă a *NEO-PI-R* și evaluează cele cinci dimensiuni ale Modelului Celor Cinci Factori: Extraversiune, Deschidere, Neuroticism, Conștiinciozitate și Agreabilitate. *NEO-FFI* cuprinde 60 de itemi evaluați pe o scală de la 1 la 5, și oferă doar scorurile pentru cei cinci factori, nu și pentru fațetele acestora. Consistența internă a scalelor pentru România variază între .73 pentru Deschidere și .82 pentru Conștiinciozitate.

Scala *Marlowe-Crowne* (Crowne & Marlowe, 1960) are 33 de itemi și evaluează tendințele participanților spre dezirabilitate socială. Scala nu distinge între cele două fațete ale dezirabilității sociale (Paulhus, 1984): tendințe de auto-decepție (se referă la cunoștințe incorecte despre sine, care afectează auto-evaluările) și managementul impresiei (se referă la intenția de a se prezenta în fața celorlalți într-o lumină mai bună decât în realitate).

Indicatori comportamentali. Analiza literaturii de specialitate a relevat mai mulți indicatori comportamentali specifici fiecărei dimensiuni. Acești indicatori pot fi împărțiți în două mari categorii: indicatori auto-declarați (de tip *self-report*) sau indicatori obiectivi (observații sau înregistrări experimentale ale comportamentului). În tabelul de mai jos se regăsește lista comportamentelor auto-declaraate utilizate pentru analiza validității predictive IPIP-50, precum și studiile care au arătat relevanța lor pentru dimensiunile Big Five.

Rezultate

Validitatea factorială și fidelitatea IPIP-50

În conformitate cu standardele de adaptare (Albu, 1998), verificarea validității factoriale se impune în cazul măsurării mai multor dimensiuni prin același test. Pentru verificarea validității factoriale am optat pentru testarea mai multor modele alternative de structurare a factorilor IPIP-50, cu ajutorul modelării prin ecuații structurale (engl. *structural equation modelling* – SEM).

Analizele au fost realizate folosind răspunsurile oferite de 747 de studenți (70,83% gen feminin, medie de vârstă 21,03 ani), care au completat chestionarul IPIP-50 între mai 2009 și mai 2010.

Modelele testate au fost: (a) un model care stipula existența unui singur factor latent; (b) un model care stipula existența a 5 factori latenți independenți și (c) un model care stipula existența a 5 factori latenți intercorelați. Primul model, care stipula existența unui singur factor latent, a fost testat pentru a evalua gradul în care răspunsurile la itemii IPIP-50 sunt influențate de distorsiunea datorată metodei comune (engl. *common method bias* – Podsakoff, MacKenzie, Lee & Podsakoff, 2003). Dacă acest model este adecvat, putem afirma că răspunsurile nu sunt influențate de existența celor cinci factori de personalitate, ci de tendința participanților de a oferi răspunsuri similare la toți itemii acestui instrument de evaluare. Cel de-al doilea model a fost testat pentru a verifica dacă cei cinci factori de personalitate măsurati de IPIP-50 se comportă în conformitate cu perspectiva "clasică" asupra modelului Big Five, care stipula existența a cinci factori necorelați. Cel de-al treilea model testat ține cont de rezultatele meta-analizelor (van der Linden, te Nijenhuis & Bakker, 2010) care au indicat corelații stabile între cei cinci factori ai modelului.

Evaluarea personalității din perspectiva modelului Big Five. Date privind adaptarea chestionarului IPIP-50**Tabel 3.** Indici de potrivire a modelelor testate

<i>Model</i>	χ^2	<i>GFI/AGFI</i>	<i>RMSEA</i>	<i>IFI</i>	<i>CFI</i>
<i>1 factor unic</i>	$\chi^2 (1175) = 8729.34, p < .001$.572/.536	.093	.350	.348
<i>5 factori necorelați</i>	$\chi^2 (1175) = 5209.00, p < .001$.742/.721	.068	.653	.652
<i>5 factori corelați</i>	$\chi^2 (1147) = 3435.54, p < .001$.829/.809	.052	.804	.802

Tabel 4. Consistența internă și corelațiile inter-scale

	St.emot.	Extrav.	Deschidere	Agreab.	Const.
Stab. emoțională	<i>.84</i>				
Extraversiune	.27	<i>.84</i>			
Deschidere spre experiență	.15	.35	<i>.75</i>		
Agreabilitate	.12	.30	.34	<i>.73</i>	
Conștiinciozitate	.24	.17	.17	.27	<i>.78</i>

N = 747. Valorile prezentate în italic reprezintă coeficienții de fidelitate alfa-Cronbach. Toți coeficienții de corelație sunt semnificativi la $p < .01$

După cum se poate observa din Tabelul 3, modelul cu 1 factor unic are valori foarte scăzute ale indicilor de potrivire. Acest rezultat ne indică faptul că eroarea metodei comune se manifestă în mică măsură în setul de răspunsuri analizat. De asemenea, rezultatele raportate în Tabelul 3 indică faptul că modelul a cinci factori corelați este cel mai potrivit pentru a descrie structura factorială a IPIP-50. Acest rezultat ne indică fap-

tul că IPIP-50 prezintă un nivel acceptabil de invarianță configurală, ceea ce permite utilizarea instrumentului în cultura română.

Din punct de vedere al consistenței interne, scalele IPIP-50 înregistrează valori acceptabile (între .73 și .84), iar valorile corelațiilor între scalele IPIP-50 sunt similare cu valorile medii ale corelațiilor raportate în literatura de specialitate.

Evaluarea personalității din perspectiva modelului Big Five. Date privind adaptarea chestionarului IPIP-50**Tabel 5. Indici path standardizați pentru modelul cu cinci factori corelați**

Item	Stab.emot.	Extrav.	Deschidere	Agreab.	Conștiinc.
ipip9 Aproape tot timpul sunt relaxat (ă).	.527				
ipip19 Rareori mă simt tristă.	.198				
ipip49 Adesea mă simt melancolic(ă)	-.518				
ipip29 Mă supăr cu ușurință.	-.556				
ipip24 Sunt perturbat(ă) cu ușurință.	-.596				
ipip34 Îmi schimb dispoziția de multe ori.	-.603				
ipip14 Mă îngrijorez.	-.640				
ipip44 Mă irită ușor.	-.653				
ipip39 Am schimbări frecvente de dispoziție.	-.674				
ipip4 Mă stresez cu ușurință.	-.758				
ipip31 Vorbesc cu o mulțime de oameni diferiți la petreceri.		.697			
ipip21 Inițiez conversații.		.650			
ipip1 Sunt sufletul petrecerii.		.614			
ipip11 Mă simt confortabil în jurul oamenilor.		.539			
ipip41 Nu mă deranjează să fiu în centrul atenției.		.488			
ipip36 Nu îmi place să atrag atenția asupra mea.		-.402			
ipip26 Am puține de spus.		-.553			
ipip6 Nu vorbesc mult.		-.618			
ipip46 În jurul oamenilor necunoscuți sunt tăcută.		-.627			
ipip16 Rămân în umbră.		-.677			
ipip50 Sunt plin(ă) de idei.			.741		
ipip25 Am idei excelente.			.633		
ipip15 Am o imaginație vie.			.520		
ipip35 Sunt rapid(ă) în înțelegerea lucrurilor.			.495		
ipip5 Am un vocabular bogat.			.481		
ipip40 Folosesc cuvinte dificile.			.280		
ipip45 Îmi petrec timp reflectând asupra lucrurilor.			.178		
ipip20 Nu sunt preocupat(ă) de ideile abstracte.			-.358		
ipip10 Înțeleg greu ideile abstracte.			-.467		
ipip30 Nu am o imaginație bogată.			-.471		
ipip42 Simt emoțiile celorlalți.				.561	
ipip17 Înțeleg sentimentele altora.				.540	
ipip37 Îmi fac timp pentru alții.				.525	
ipip27 Am o inimă caldă.				.511	
ipip7 Îmi plac oamenii.				.449	
ipip47 Fac oamenii să se simtă liniștiți.				.387	
ipip12 Jignesc oamenii.				-.263	
ipip2 Sunt puțin preocupat(ă) de alții.				-.316	
ipip22 Nu mă interesează problemele altora.				-.470	
ipip32 Nu sunt chiar interesat(ă) de ceilalți.				-.525	
ipip33 Îmi place ordinea.					.617
ipip48 Sunt exact(ă) în munca pe care o fac.					.539
ipip3 Sunt întotdeauna pregătit(ă).					.470
ipip43 Urmez un orar.					.446
ipip13 Sunt atent (ă) la detalii.					.369
ipip23 Termin treaba repede.					.345
ipip18 Învălmășesc lucrurile.					-.516
ipip38 Îmi evit responsabilitățile.					-.564
ipip8 Îmi las lucrurile peste tot.					-.579
ipip28 Uit des să pun lucrurile înapoi la locul lor.					-.604

Evaluarea personalității din perspectiva modelului Big Five. Date privind adaptarea chestionarului IPIP-50**Tabel 6.** Corelații între scalele IPIP-50 și scalele echivalente din NEO-FFI și DECAS

	NEO-FFI	DECAS
Stabilitate emoțională	-.536	.698
Extraversiune	.383	.687
Deschidere spre experiență	.437	.610
Agreabilitate	.248	.320
Conștiinciozitate	.486	.583

N = 351. Toți coeficienții de corelație sunt semnificativi la $p < .01$

Validitatea convergentă

Validitatea convergentă a fost evaluată prin corelarea scorurilor IPIP-50 cu scorurile obținute de 351 de studenți (76,84% gen feminin, medie de vârstă 20,54 ani) la două probe paralele: DECAS (Sava, 2008) și NEO-FFI (Costa & McCrae, 1992/2008). Aceste două probe măsoară aceleași cinci variabile de personalitate, sunt avizate de Colegiul Psihologilor și sunt distribuite sub licență în România.

După cum se poate observa din Tabelul 6, există corelații ridicate (între .38 și .70) între

scalele IPIP-50 și scalele echivalente din NEO-FFI, respectiv DECAS. Excepția de la această afirmație este reprezentată de scala Agreabilitate, care înregistrează corelații mai scăzute cu scalele echivalente din NEO-FFI ($r = .248$) și DECAS ($r = .320$).

Validitatea predictivă

Capacitatea de a prezice comportamentul pornind de la un set de răspunsuri reprezintă o caracteristică de dorit a oricărui instrument psihologic. Într-o meta-analiză recentă, Green-

Tabel 7. Indicatori comportamentali relevanți pentru scala *Stabilitate emoțională*

		IPIP-50	NEO-FFI	DECAS
Frecventarea bisericii	r	-.17*	.13*	-.21**
	N	234	232	227
Spovedania în momente dificile	r	-.17*	.14*	-.21**
	N	227	226	222
Numărul de țigări fumate pe zi	r	-.34*	-	-.19
	N	46	-	48
Frecventarea de baruri / cluburi / discoteci	r	.21**	-.20	.23**
	N	147	120	150
Apelul la consiliere / terapie	r	-.17*	-	-.09
	N	147	-	150
Exercițiile fizice în mod regulat	r	.21**	-	.22*
	N	148		151
Consumul de alcool	r	.18*	-.21*	.13
	N	121	120	117

*corelație semnificativă la $p < .05$; **corelație semnificativă la $p < .01$

Evaluarea personalității din perspectiva modelului Big Five. Date privind adaptarea chestionarului IPIP-50

wald, Poehlman, Uhlmann și Banaji (2009) au arătat că instrumentele de tip creion-hârtie corelează destul de modest cu evaluările comportamentale, raportând o corelație medie $r = .27$. Această valoare este mult sub valorile înregistrate atunci când discutăm despre corelațiile între două chestionare de auto-raportare a comportamentului (corelații ce iau valori peste .40), dar poate fi considerată o valoare-reper în evaluarea validității predictive a scalelor IPIP-50.

Validitatea predictivă a IPIP-50 a fost evaluată prin corelarea corelațiilor dintre scorurile obținute de subiecți și o serie de indicatori comportamentali relevanți pentru fiecare dimensiune în parte. Pentru a demonstra echivalența dintre rezultatele IPIP-50 și rezultatele obținute cu ajutorul unor chestionare consacrate, am raportat și indicii de validitate predictivă obținuți de aceste două chestionare.

În tabelele ulterioare sunt raportate corelațiile propriu-zise între fiecare dintre acești indicatori și rezultatele obținute la cele trei instrumente de evaluare psihologică. Deoarece datele au fost culese în studii diferite, numărul de subiecți variază de la un indicator la altul. Din acest considerent, am raportat atât valoarea coeficientului de corelație, cât și numărul de participanți pe care a fost calculat acest coeficient.

Este important să menționăm că în timp ce scorurile ridicate la IPIP-50 și DECAS reprezintă stabilitate emoțională ridicată, scorurile mari la NEO-FFI reprezintă neuroticism ridicat (stabilitate emoțională scăzută).

La nivelul Stabilității emoționale, s-a constatat că cele trei instrumente utilizate corelează cu indicatorii comportamentali în aceeași direcție. Astfel, stabilitatea emoțională scăzută este asociată cu frecventarea bisericii și spovedania în momente dificile, cu un număr ridicat de țigări consumate zilnic și cu apelul la consiliere sau terapie. Pe de altă parte, stabilitatea emoțională ridicată este asociată cu frecventarea de baruri / cluburi ca modalitate de petrecere a timpului liber, practicarea exercițiilor fizice în mod regulat și consumul mai ridicat de alcool (vezi Tabelul 7).

În ceea ce privește Extraversiunea, cele trei instrumente utilizate au arătat un pattern similar al corelațiilor cu indicatorii comportamentali. Astfel, toate cele trei instrumente au scos în evidență corelații pozitive între extraversiune și participarea la programe de voluntariat și

Tabel 8. Indicatori comportamentali relevanți pentru scala *Extraversiune*

		IPIP-50	NEO-FFI	DECAS
Consumul de alcool	r	.20**	-.10	.21**
	N	234	232	227
Participarea la acțiuni / programe de voluntariat	r	.17**	.13*	.18**
	N	232	232	227
Frecventarea de baruri / cluburi / discoteci	r	.27**	.12	.32**
	N	121	120	117
Fumat	r	.19*	.001	.09
	N	121	120	117
Frecventarea bisericii	r	.22*	.35**	.17
	N	121	120	117
Evaluarea unei sarcini de scriere în oglindă	r	.25**	.22*	.25**
	N	126	125	121

* corelație semnificativă la $p < .05$;

** corelație semnificativă la $p < .01$

Evaluarea personalității din perspectiva modelului Big Five. Date privind adaptarea chestionarului IPIP-50

Tabel 9. Indicatori comportamentali relevanți pentru scala *Deschidere spre experiență*

		IPIP-50	NEO-FFI	DECAS
Participarea la acțiuni / programe de voluntariat	r	.12*	.10	.01
	N	234	232	227
Numărul de persoane cu care a avut întâlniri romantice în afara unei relații stabile	r	.13*	.14*	.13*
	N	232	230	225
Apelul la consiliere / terapie	r	.11	.03	.16*
	N	233	231	226
„Noapte albă” pentru școală în timpul sesiunii	r	.17**	.10	.16*
	N	234	232	227
Frecventarea de baruri / cluburi / discoteci	r	-.23*	-.17	-.05
	N	121	117	120

* corelație semnificativă la $p < .05$;

** corelație semnificativă la $p < .01$

frecventarea bisericii. Tendința persoanelor extravertite de a oferi răspunsuri pozitive (de Jonge & Slaets, 2005) a fost evidențiată de cele trei instrumente prin corelațiile pozitive între extraversiune și evaluarea unei sarcini de scriere în oglindă ca fiind plăcută sau neplăcută. Doi

din indicatorii comportamentali utilizați (cosumul de alcool și tutun) au înregistrat corelații diferite cu cele trei instrumente. Consumul de alcool corelează pozitiv cu scala de extraversiune din cadrul IPIP-50 și DECAS, și negativ (la nivel ne semnificativ statistic) cu scala de

Tabel 10. Indicatori comportamentali relevanți pentru scala *Agreabilitate*

		IPIP-50	NEO-FFI	DECAS
Numărul de persoane cu care a avut întâlniri romantice în afara unei relații stabile	r	-.14*	-.09	-.17**
	N	232	230	225
Fumatul	r	-.13*	-.16*	-.18**
	N	234	232	227
Consumul de alcool	r	-.15*	-.10	-.14*
	N	234	232	227
Participarea la acțiuni / programe de voluntariat	r	.18*	.12	.27**
	N	147	232	151
Auto-evaluarea performanței academice („sunt în primii ... % din anul meu de studiu”)	r	-.12*	-.11	-.12*
	N	225	223	218
Timpul de studiu din săptămâna anterioară	r	.26**	-	.22**
	N	139	-	142

* corelație semnificativă la $p < .05$;

** corelație semnificativă la $p < .01$

Evaluarea personalității din perspectiva modelului Big Five. Date privind adaptarea chestionarului IPIP-50

extraversiune din cadrul NEO-FFI. În ce privește fumatul, deși corelațiile cu cele trei scale sunt în aceeași direcție, doar corelația cu scala din cadrul IPIP-50 atinge un prag semnificativ. Aceste diferențe pot fi explicate pe de o parte de conceptualizarea diferită a Extraversiunii la nivel de fațete în cele trei instrumente, și pe de altă parte prin specificul și complexitatea comportamentelor în cauză (consumul de tutun și alcool).

A fost identificat un pattern similar al corelațiilor între indicatorii comportamentali specifi-

ci Deschiderii spre experiență și scalele aferente din cadrul celor trei instrumente. Participarea la programe de voluntariat și frecventarea de baruri în timpul liber corelează semnificativ doar cu scala Deschidere spre experiență din cadrul IPIP-50, în timp ce celelalte două scale înregistrează corelații în direcția așteptată, dar fără a atinge pragul de semnificație. Comportamentul „noapte albă pentru școală în timpul sesiunii” corelează semnificativ cu scala Deschidere din IPIP-50, dar nesemnificativ cu scala aferentă din NEO-FFI, în mod consistent

Tabel 11. Indicatori comportamentali relevanți pentru scala *Conștiinciozitate*

		IPIP-50	NEO-FFI	DECAS
Performanța academică	r	.17**	.17**	.27**
	N	231	228	223
Punctualitate în participare la experiment	r	.13*	.26**	.12
	N	234	232	227
Sarcină experimentală de persistență – volum	r	.20*	-	.22*
	N	147	-	152
Sarcină experimentală de persistență – adunări corecte	r	.19*	-	.22**
	N	149	-	154
Sarcină experimentală de persistență – exactitate	r	.19*	-	.22**
	N	149	-	151
Fumatul	r	-.28**	-.11	-.27**
	N	234	232	227
Consumul de alcool	r	-.24**	-.04	-.20**
	N	234	232	227
Întâlniri romantice cu alte persoane decât iubitul/iubita	r	-.17**	-.08	-.13*
	N	232	230	225
Frecventarea bisericii	r	.24**	.08	.28**
	N	233	231	226
Spovedania de sărbători	r	.23**	.11	.21**
	N	230	229	224
Spovedania în momente dificile	r	.20**	.10	.19**
	N	227	226	222
Apelul la consiliere / terapie	r	.19**	.10	.09
	N	233	231	226
Exercițiile fizice în mod regulat	r	.10	.18**	.17**
	N	234	232	227
Prezențele la orele de curs	r	.24**	-	.28**
	N	146	-	151

* corelație semnificativă la $p < .05$;

** corelație semnificativă la $p < .01$

Evaluarea personalității din perspectiva modelului Big Five. Date privind adaptarea chestionarului IPIP-50

cu conceptualizarea diferită a Deschiderii de către Goldberg (1992) ca fiind bazată pe intelect, față de conceptualizarea mai largă oferită de Costa și McCrae (1992) care include aspecte legate de valori și comportamente flexibile.

Tabelul 10 prezintă un pattern asemănător al corelațiilor între scalele de Agreabilitate ale celor trei instrumente și indicatorii comportamentali specifici acestei dimensiuni. Conform literaturii de specialitate, persoanele cu Agreabilitate ridicată au o varietate scăzută a întâlnirilor romantice, precum și un consum redus de tutun și alcool (Paunonen, 1998; Paunonen, 2003). Agreabilitatea ridicată este de asemenea un predictor al participării la acțiuni de voluntariat (Carlo și colab., 2005). Aceste aspecte sunt confirmate de patternul corelațiilor obținut în acest studiu între scala Agreabilitate a IPIP-50 și indicatorii comportamentali. Auto-raportările asupra performanței academice și a timpului de studiu observate în Tabelul 10 sugerează promovarea unei imagini pozitive a propriei persoane, specifică Agreabilității ridicate.

Tabelul 11 scoate în evidență faptul că cele trei instrumente utilizate corelează cu indicatorii comportamentali în aceeași direcție (atât cu cei auto-declarați cât și cu cei observați). Toate cele trei instrumente corelează pozitiv cu performanța academică precum și cu performanța participanților într-o sarcină de persistență, în mod consistent cu datele din literatura de specialitate (Conrad, 2006; Poropat, 2009). Punctualitatea, o trăsătură specifică persoanelor cu conștiinciozitate ridicată (Back și colab., 2006), corelează de asemenea cu scalele de Conștiinciozitate ale celor trei instrumente. Un set de comportamente auto-declarați care s-au dovedit a fi specifice Conștiinciozității (Paunonen, 1998; Paunonen, 2003; Saroglou & Jaspard, 2000; Taylor & MacDonald, 1999) corelează de asemenea în direcția

așteptată cu cele trei instrumente de evaluare a personalității.

Identificarea răspunsurilor dezirabile în protocolul IPIP-50

Tendința persoanelor evaluate de a răspunde într-o manieră care să le pună într-o lumină favorabilă este o realitate cunoscută a procesului de evaluare psihologică. Indiferent dacă această tendință este rezultatul unui proces conștient sau mai puțin conștientizat (precum auto-amăgirea), evaluatorul trebuie să aibă la dispoziție instrumentele necesare pentru a evalua probabilitatea de apariție a răspunsurilor dezirabile din punct de vedere social.

Pornind de la aceste considerente, în această secțiune propunem un indicator de dezirabilitate socială pentru protocoalele IPIP-50. Realizarea acestui indicator a presupus completarea Scalei de dezirabilitate socială Marlowe-Crowne (Crowne & Marlowe, 1960), alături de IPIP-50.

Folosind regresia liniară multiplă, am fost interesați să identificăm itemii IPIP-50 care prezic cel mai bine scorurile ridicate la Scala de dezirabilitate socială Marlowe-Crowne. Am încercat să echilibrăm itemii care intră în componența indicatorului, din punctul de vedere al scalei din care fac parte. Varianta finală a acestui indicator este formată din 10 itemi, câte 2 din fiecare factor de personalitate.

Analizele statistice au fost realizate pe un lot de 520 de studenți (73,67% gen feminin, vârsta medie 21,15 ani), care au completat ambele probe. În varianta finală, indicatorul de dezirabilitate socială din cadrul IPIP-50 (IPIP-50-DS) corelează semnificativ cu Scala de dezirabilitate Marlowe-Crowne ($r(518) = .482$, $p < .001$) și poate fi calculat folosind următoarea ecuație de regresie:

$$IPIP50 - DS = 8,232 + 1,413 \times Ipip3 + 0,570 \times Ipip7 + 0,394 \times Ipip9 + 0,285 \times Ipip11 - 0,346 \times Ipip14 - 0,537 \times Ipip15 + 0,604 \times Ipip33 - 0,417 \times Ipip40 - 0,414 \times Ipip41 + 0,894 \times Ipip47$$

Tabelul 12. Statistici descriptive ale indicatorului IPIP-50-DS

	Min.	Max.	Medie	Ab.standard	Indice de asimetrie		Indice de boltire	
					Valoare	Std. Error	Valoare	Std. Error
IPIP50-DS	11.140	24.280	17.728	2.271	-.225	.107	-.078	.214

Evaluarea personalității din perspectiva modelului Big Five. Date privind adaptarea chestionarului IPIP-50

Pornind de la valorile tendinței centrale și dispersiei, putem afirma că scoruri mai mari de 21,12 la IPIP-50-DS indică o tendință accentuată a respondentului spre oferirea unei imagini pozitive despre sine.

Discuții

Studiul realizat pe un eșantion românesc a arătat că Modelul cu Cinci Factori corelați descrie cel mai bine structura factorială a scalei IPIP-50, fiind în conformitate cu perspectivele recente asupra modelului Big Five (van der Linden și colab., 2010). Modul în care itemii încarcă fiecare factor este în similar cu distribuția acestora pe scale propusă de Goldberg (<http://ipip.ori.org/>), chestionarul demonstrând astfel un nivel acceptabil de invarianță configurabilă. În grupul testat, scalele IPIP-50 au arătat o consistență internă satisfăcătoare (între .73 pentru agreabilitate și .84 pentru extraversiune și stabilitate emoțională).

Corelațiile ridicate între scalele IPIP-50 și scalele corespondente ale altor două chestionare care măsoară cei cinci mari factori de personalitate (NEO-FFI și DECAS) sprijină validitatea convergentă a IPIP-50. Scala Agreabilitate din cadrul IPIP-50 a fost singura care a înregistrat corelații mai scăzute cu scalele corespondente ale NEO-FFI și DECAS. Consistența internă mai scăzută a scalei de Agreabilitate din cadrul IPIP-50 comparativ cu celelalte scale ale instrumentului (.73) este o potențială cauză a acestor corelații mai scăzute. De asemenea, conceptualizarea ușor diferită a Agreabilității în cele trei instrumente (la nivelul fațetei "căldură") poate explica patternul corelațiilor observat între cele trei scale de Agreabilitate.

În ce privește validitatea predictivă a scalei, rezultatele au arătat corelații semnificative între IPIP-50 și o serie de comportamente (atât auto-declarate, cât și observate/obiective) specifice celor cinci factori de personalitate. Comportamentele evaluate în cadrul studiului au fost deja asociate trăsăturilor de personalitate în diverse studii anterioare. De asemenea, patternul corelațiilor între IPIP-50 și indicatorii comportamentali este similar cu cel al corelațiilor între

NEO-FFI, respectiv DECAS și aceiași indicatori comportamentali.

Referitor la limitele IPIP-50, subliniem faptul că studiul de adaptare a fost realizat asupra unui eșantion format din studenți, posibilitățile de generalizare fiind așadar limitate. Totodată, nu există studii sistematice de validare a instrumentului, astfel încât acesta nu îndeplinește standardele testelor publicate profesionist. Utilitatea IPIP-50 în practica psihologică nu a fost încă investigată prin studii aplicative asupra unor eșantioane românești. Din toate aceste considerente, IPIP-50 este un instrument extrem de util în cercetare, dar se recomandă folosirea lui cu prudență în practica psihologică.

Utilizarea unei scale de dezirabilitate socială (Crowne & Marlowe, 1960) împreună cu IPIP-50 a permis identificarea itemilor IPIP care prezic cel mai bine scorurile ridicate ale scalei de dezirabilitate socială. În acest fel a fost construit un indicator al dezirabilității sociale format din 10 itemi IPIP-50 (câte doi din fiecare scală). Această scală este, din cunoștințele noastre, unică până în acest moment. IPIP-50-DS va permite cercetătorilor să evalueze în ce măsură protocoalele IPIP sunt afectate de răspunsuri dezirabile din punct de vedere social.

Considerăm că sunt necesare studii și analize suplimentare asupra IPIP-50-DS înainte de a recomanda utilizarea acestei scale în practica psihologică. În absența unui eșantion diferit de cel pe baza căruia a fost dezvoltată scala, precum și a unui standard clar care distinge între participanții cu dezirabilitate ridicată și cei cu dezirabilitate scăzută la Marlowe-Crown, nu a fost realizată analiza sensibilității și a specificității scalei IPIP-50-DS, și nici nu a fost stabilit un scor optim de cut-off pentru această scală. Cercetări viitoare în care participanții sunt instruiți să prezinte sau să nu prezinte o imagine dezirabilă social ar putea aduce aceste îmbunătățiri scalei IPIP-50-DS. În acest fel practicienii care utilizează scale de personalitate în evaluarea psihologică vor avea posibilitatea de a identifica acele persoane al căror profil IPIP-50 prezintă un risc crescut de biasare datorată dezirabilității sociale. Selecția de personal și alte domenii în care indivizii sunt motivați să se prezinte într-o lumină favorabilă pot

Evaluarea personalității din perspectiva modelului Big Five. Date privind adaptarea chestionarului IPIP-50

avea de câștigat prin utilizarea indicatorului de dezirabilitate socială IPIP-50-DS.

În concluzie, rezultatele raportate în acest studiu arată că din punct de vedere al structurii factoriale, fidelității, validității convergente și predictive, IPIP-50 este un instrument satisfăcător, care poate fi folosit cu succes în studii care utilizează eșantioane românești.

Bibliografie

- Albu, M. (1998). *Construirea și utilizarea testelor psihologice*. Cluj Napoca: Clusium.
- Back, M., Schmukle, S., & Egloff, B. (2006). Who is late and who is early? Big Five personality factors and punctuality in attending psychological experiments. *Journal of Research in Personality, 40*(5), 841-848. doi: 10.1016/j.jrp.2005.11.003.
- Carlo, G., Okun, M. A., Knight, G. P., Rosario, M., & Guzman, T. D. (2005). The interplay of traits and motives on volunteering : agreeableness, extraversion and prosocial value motivation. *Personality and Individual Differences, 38*, 1293-1305. doi: 10.1016/j.paid.2004.08.012.
- Conard, M. A. (2006). Aptitude is not enough : How personality and behavior predict academic performance. *Journal of Research in Personality, 40*, 339-346. doi: 10.1016/j.jrp.2004.10.003.
- Costa, P.T., & McCrae, R.R. (1992/2008). *Manual tehnic. Inventarul de personalitate NEO FFI*. Cluj-Napoca, Romania: Sinapsis.
- Crowne, D.P., & Marlowe, D. (1960). A new scale of social desirability independent of psychopathology. *Journal of Consulting Psychology, 24*, 349-354. doi:10.1037/h0047358.
- De Jonge, P., & Slaets, J.P.J. (2005). Response sets in self-report data and their associations with personality traits. *The European Journal of Psychiatry, 19*(4), 209-214. doi: 10.4321/S0213-61632005000400002.
- Goldberg, L. R. (1990). An Alternative "Description of Personality": The Big-Five Factor Structure. *Journal of Personality and Social Psychology, 59*(6), 1216-1229. doi: 10.1037/0022-3514.59.6.1216.
- Goldberg, L. R. (1992). The Development of Markers for the Big-Five Factor Structure. *Psychological Assessment, 4*(1), 26-42. doi: 10.1037/1040-3590.4.1.26.
- Goldberg, L. R. (1999). A broad-bandwidth, public domain, personality inventory measuring the lower-level facets of several five-factor models. In I. Mervielde, I. Deary, F. De Fruyt, & F. Ostendorf (Eds.), *Personality Psychology in Europe*, Vol. 7 (pp. 7-28). Tilburg, The Netherlands: Tilburg University Press.
- Goldberg, L. R., Johnson, J. A., Eber, H. W., Hogan, R., Ashton, M. C., Cloninger, C. R., & Gough, H.G. (2006). The international personality item pool and the future of public-domain personality measures. *Journal of Research in Personality, 40*, 84-96. doi: 10.1016/j.jrp.2005.08.007.
- Gormly, J. (1984). Correspondence between personality trait ratings and behavioral events. *Journal of Personality, 52*(3), 220-232. doi: 10.1111/j.1467-6494.1984.tb00878.x.
- Greenwald, A.G., Poehlman, T.A., Uhlmann, E.L. & Banaji, M.R. (2009). Understanding and using the implicit association test: III. Meta-analysis of predictive validity. *Journal of Personality and Social Psychology, 97*, 17-41. doi: 10.1037/a0015575.
- Hendriks, A. A. J., Hofstee, W. K. B., & De Raad, B. (2002). The Five-Factor Personality Inventory: Assessing the Big Five by means of brief and concrete statements. In B. De Raad & M. Perugini (Eds.), *Big Five assessment* (pp. 79-108). Göttingen, Germany: Hogrefe & Huber.
- International Personality Item Pool: A Scientific Collaboratory for the Development of Advanced Measures of Personality Traits and Other Individual Differences (<http://ipip.ori.org/>). Internet Web Site.
- John, O. P., Donahue, E. M., & Kentle, R. L. (1991). *The Big Five Inventory—Versions 4a and 5a*. Berkeley: University of California, Berkeley, Institute of Personality and Social Research.
- John, O. P., Naumann, L. P., & Soto, C. J. (2008). Paradigm Shift to the Integrative Big-Five Trait Taxonomy: History, Measurement, and Conceptual Issues. In O. P. John, R. W. Robins, & L. A. Pervin (Eds.), *Handbook of personality: Theory and research* (pp. 114-158). New York, NY: Guilford Press.
- John, O. P., & Soto, C. J. (2007). The importance of being valid: Reliability and the process of construct validation. In R. W. Robins, R. C. Fraley, & R. F. Krueger (Eds.), *Handbook of research methods in personality psychology* (pp. 461-494). New York: Guilford Press.
- McCrae, R., & Costa, P. (1997). Personality trait structures as a human universal. *American Psychologist, 52*, 509-516. doi: 10.1037/0003-066X.52.5.509.
- Paulhus, D.L. (1984). Two-component models of socially desirable responding. *Journal of Personality and Social Psychology, 46*, 598-609. doi:10.1037/0022-3514.46.3.598.
- Paunonen, S. V. (1998). Hierarchical Organization of Personality and Prediction of Behavior. *Journal of Personality and Social Psychology, 74*(2), 538-556. doi: 10.1037/0022-3514.74.2.538.

Evaluarea personalității din perspectiva modelului Big Five. Date privind adaptarea chestionarului IPIP-50

- Paunonen, S. V. (2003). Big Five Factors of Personality and Replicated Predictions of Behavior. *Journal of Personality and Social Psychology*, 84(2), 411-424. doi: 10.1037/0022-3514.84.2.411.
- Paunonen, S.V. & Ashton, M.C.(2001). Big Five factors and Facets and the Prediction of Behavior. *Journal of personality and Social Psychology*, 81(3), 524-539. doi: 10.1037//0022-3514.81.3.524.
- Podsakoff, P.M., MacKenzie, S.B., Lee, J.Y., & Podsakoff, N.P. (2003). Common method biases in behavioral research: a critical review of the literature and recommended remedies. *Journal of Applied Psychology*, 88, 879-903. doi: 10.1037/0021-9010.88.5.879
- Poropat, A.E. (2009). A meta-analysis of the five-factor model of personality and academic performance. *Psychological Bulletin*, 135(2), 322-338. doi: 10.1037/a0014996
- Saroglou, V. & Jaspard, J.-M. (2000). Personality and religion: From Eysenck's taxonomy to the Five-Factor Model. *Archiv für Religionpsychologie* 23, 41-70.
- Saucier, G. (1994). Mini-markers: A brief version of Goldberg's unipolar Big-Five markers. *Journal of Personality Assessment*, 63, 506-516. doi: 10.1207/s15327752jpa6303_8.
- Saucier, G., & Goldberg, L. R. (1996). The language of personality: Lexical perspectives on the Five-Factor Model. În J. S.Wiggins (Ed.), *The Five-Factor Model of personality: Theoretical perspectives* (pp. 21-50). New York: Guilford.
- Sava, F.A. (2008). *Inventarul de personalitate DECAS. Manualul utilizatorului*. Timisoara: ArtPress.
- Soto, C., & John, O. (2009). Using the California Psychological Inventory to assess the Big Five personality domains: A hierarchical approach. *Journal of Research in Personality*, 43(1), 25-38. doi: 10.1016/j.jrp.2008.10.005.
- Taylor A. & MacDonald D.A. (1999). Religion and the five factor model of personality: An exploratory investigation using a Canadian university sample. *Personality and Individual Differences*, 27(6), 1243-1259. doi:10.1016/S0191-8869(99)00068-9.
- Tupes, E. C., & Christal, R. C. (1961). Recurrent personality factors based on trait ratings. Technical Report, U.S. Air Force, Lackland Air Force Base, TX. Găsit la <http://www.icodap.org/papers/SDI/TUPES/ASD-TR-61-97-00.pdf>
- Van der Linden, D., De Nijenhuis, T., & Bakker, A.B. (2010). The general factor of personality: A meta-analysis of Big Five intercorrelations and a criterion-related validity study. *Journal of Research in Personality*, 44, 315-327. doi: 10.1016/j.jrp.2010.03.003

Acknowledgments

This research was supported by CNCSIS – UEFISCSU, project number PNII – IDEI 1076/2009. This organization had no role in the design and implementation of the study.

Evaluarea personalității din perspectiva modelului Big Five. Date privind adaptarea chestionarului IPIP-50

**Anexa 1
IPIP-50**

Vă prezentăm mai jos propoziții care descriu comportamentul oamenilor. Vă rugăm să folosiți scala de mai jos pentru a descrie gradul în care vă caracterizează fiecare afirmație. Descrieți cum sunteți în general, acum, nu cum ați dori să deveniți în viitor. Descrieți într-un mod sincer: cum vă vedeți pe dumneavoastră, cum vă vedeți în relațiile cu persoanele cunoscute, de același sex, și de aproximativ aceeași vârstă. Pentru a vă putea descrie cu onestitate, răspunsurile voastre vor fi absolut confidențiale.

Vă rog să citiți fiecare afirmație cu atenție și apoi marcați cu un x căsuța care corespunde opțiunii dumneavoastră.

Nr.	Itemi	Dezacord total	Dezacord parțial	Nici acord, nici dezacord	Acord parțial	Acord total
1	Sunt sufletul petrecerii.					
2	Sunt puțin preocupat(ă) de alții.					
3	Sunt întotdeauna pregătit (ă).					
4	Mă stresez cu ușurință.					
5	Am un vocabular bogat.					
6	Nu vorbesc mult.					
7	Îmi plac oamenii.					
8	Îmi las lucrurile peste tot.					
9	Aproape tot timpul sunt relaxat (ă).					
10	Înțeleg greu ideile abstracte.					
11	Mă simt confortabil în jurul oamenilor.					
12	Jignesc oamenii.					
13	Sunt atent (ă) la detalii.					
14	Mă îngrijorez.					
15	Am o imaginație vie.					
16	Rămân în umbră.					
17	Înțeleg sentimentele altora.					
18	Învălmășesc lucrurile.					
19	Rareori mă simt tristă.					
20	Nu sunt preocupat(ă) de ideile abstracte.					
21	Inițiez conversații.					
22	Nu mă interesează problemele altora.					
23	Termin treaba repede.					
24	Sunt perturbat(ă) cu ușurință.					
25	Am idei excelente.					

Evaluarea personalității din perspectiva modelului Big Five. Date privind adaptarea chestionarului IPIP-50

Nr.	Itemi	Dezacord total	Dezacord parțial	Nici acord, nici dezacord	Acord parțial	Acord total
26	Am puține de spus.					
27	Am o inimă caldă.					
28	Uit des să pun lucrurile înapoi la locul lor.					
29	Mă supăr cu ușurință.					
30	Nu am o imaginație bogată.					
31	Vorbesc cu o mulțime de oameni diferiți la petreceri.					
32	Nu sunt chiar interesat(ă) de ceilalți.					
33	Îmi place ordinea.					
34	Îmi schimb dispoziția de multe ori.					
35	Sunt rapid(ă) în înțelegerea lucrurilor.					
36	Nu îmi place să atrag atenția asupra mea.					
37	Îmi fac timp pentru alții.					
38	Îmi evit responsabilitățile.					
39	Am schimbări frecvente de dispoziție.					
40	Folosesc cuvinte dificile.					
41	Nu mă deranjează să fiu în centrul atenției.					
42	Simt emoțiile celorlalți.					
43	Urmez un orar.					
44	Mă irit ușor.					
45	Îmi petrec timp reflectând asupra lucrurilor.					
46	În jurul oamenilor necunoscuți sunt tăcută.					
47	Fac oamenii să se simtă liniștiți.					
48	Sunt exact(ă) în munca pe care o fac.					
49	Adesea mă simt melancolic(ă)					
50	Sunt plin(ă) de idei.					